

Økologiske Netværk

- Et pilotprojekt i Østjylland

Midtvejsrapport august 2010

Indhold

- 1. Baggrund for projektet**
- 2. Formål og mål**
- 3. Seminaret i juni**
- 4. Aktiviteter i 2. Halvår**
- 5. Konklusion**

1. Baggrund for pilotprojektet

Projektet udspringer af et samarbejde mellem FDB og Økologisk Landsforening om at fremme kendskabet hos børn og unge til økologi og økologisk landbrug.

FDB besluttede i april 2010 at støtte skolars besøg på 'De Økologiske Skolegårde' med en bevilling, der indebærer, at landmanden får honorar for at tage imod skoleklasser på ekskursion. De 30 Økologiske Skolegårde findes på www.okologi.dk/skolegaard, der er Økologisk Landsforenings hjemmeside.

I forbindelse med denne indsats blev det også vedtaget, at gennemføre et pilotprojekt i Østjylland, hvor Økologiske Skolegårde indgår i lokale økologiske netværk sammen med butikker og medlemsvalgte fra FDB. Øvrige deltagere i netværket er skoler (lærere) og andre aktive i lokalområdet.

På de følgende sider er pilotprojektet vedrørende 'Økologiske Netværk' beskrevet i det omfang som det er gennemført pr. 9. August 2010.

På projektets vegne

Dorte Ruge, Projektleder.

1. Formål og mål

At fremme kendskabet hos børn og unge til økologi og økologisk landbrug. Det er endvidere et væsentligt formål med pilotprojektet, at bibringe FDB butiksråd og brugsforeningsbestyrelse viden om - og motivation til - at få en rolle i at fremme børn, unge og voksnes interesse og forståelse for økologiske fødevarer, sundhed og bæredygtig udvikling. En rolle, der med fordel kan udvikles i samarbejde med andre personer, der også har ønske om at arbejde for udbredelse af økologi og bæredygtig udvikling i et lokalområde.

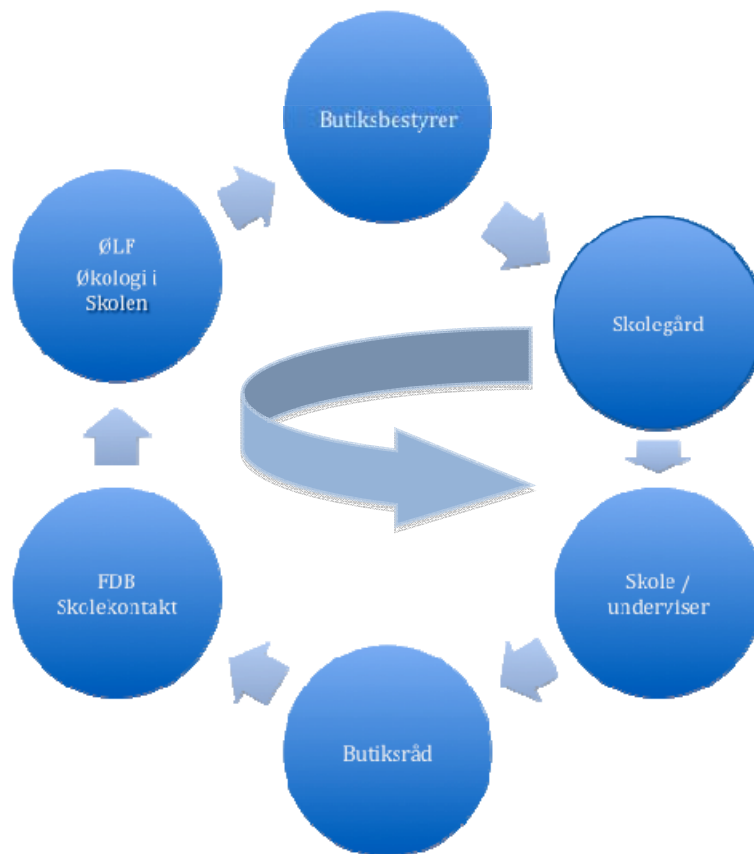
Der er således tre vigtige **mål** i projektet:

1. At gennemføre et seminar for de relevante deltagere i Østjylland, hvor der udvikles ideer til aktiviteter (afholdt juni 2010).
2. At nogle af de udviklede ideer gennemføres og afprøves i hver netværksgruppe.
3. At projektet bliver evalueret og resultaterne formidlet med henblik på at FDB og ØLF sammen kan udbrede konceptet 'Økologiske Netværk' til resten af landet.

Figur 1. Model for økologisk netværk. (dr)

Pilene kan gå flere veje – også på kryds af cirklen.

Flere aktører, fx elever og forældre kan indsættes.

3. Seminaret i juni 2010

Der var 18 deltagere på seminaret – landmænd, skolelærere, butiksråd og aktive frivillige fra Økologisk Landsforening (ØLF). Endvidere 5 konsulenter fra henholdsvis FDB og ØLF. Efter velkomst og praktiske oplysninger var der oplæg om '10 Gode grunde til mere økologi' ved Dorte Ruge.¹ Så var banen kridtet op – og alle var klar til middag. Seminaret blev afholdt på Kalø Kursuscenter ved Rønde, hvor der var lagt et stort arbejde i at servere økologisk mad for gæsterne. Samtalen gik let mellem deltagerne og den gode stemning fulgte med tilbage i kursuslokalet, hvor Dennis Andersen fra Kvickly Ebeltoft holdt sit oplæg om 'Økologi i Butikken'. I forlængelse heraf gav butiksrådsformand, Jens Peter Schytte en kort orientering om FDB's opbygning og hvad det indebærer at være medlemsvalgt.

Formidling af viden om økologi til børn og unge var et fælles oplæg fra konsulent Bente Svane, Skolekontakten FDB, og Dorte Ruge, Projekt Økologi i skolen. Deltagerne sad fra starten af kurset i grupper, der var inddelt i forhold til følgende lokalområder (se næste side):

Figur 2. Ebeltoftgruppen i arbejde.

¹ Dette power-point oplæg og alle øvrige oplæg kan rekvireres hos Dorte Ruge, dr@okologi.dk

030810_Deltagere, seminar, Økologiske Netværk Østjylland, efter geografi.

Gruppe	Navn	Kategori
Århus Nord		
1	Erik Anbo	lærer, Skødstrup Skole
1	Annemette Christiansen	landmand, Hesselballe
1	Ilona Skriver	landmand, Vidtskive
1	Lillian Schytte Kjærholm	butikeråd
1	Mettelise Folkemann	lærer, Virupskolen
Ebeltoft og opland		
2	Karin Jensen	landmand
2	Kaj Larsen	butikeråd
2	Jørgen Wedsholt	butikeråd
2	Lars Sørensen	landmand, Stenalt Gods
2	Lena Agger	Økologisk Landsdf. medlem
Odder og opland		
3	Johanne Nygaard	Den Økologiske Høve.
3	Rikke Sørensen	landmand, Stenalt Gods
3	Helle Nielsen	lærer, Vorrevangskolen
3	Trine Sørens	Økologisk Landsdf. Medlem
Silkeborg og opland		
4	Arne Lassen	landmand, Ellinglund
4	Jytte Andersen	butikeråd
4	Cersten Nordholm Andersen	butikeråd
Heden og opland		
5	Helle Rosemøld	Økologisk Landsdf. Medlem
Projektgruppe og oplægsholdere		
	Peter Jentsch	FDB, konsulent
	Bente Svane Nielsen	FDB, konsulent
	Dennis Andersen	Medarbejder Kvickly Ebeltoft
	Jens Peter Schytte	butikeråd, landsråd
	Dorte Ruge	ØLF, konsulent
	Marianne Andersen	Økologisk Landsforening, Silkeborgvej 260
Andre interesserede - deltog ikke...		
	Kimi Bruhn	Butikeråd
	Casper Munigaard	Virup Skoleleder

Efter de forskellige oplæg fik grupperne følgende opgave:

Hvilke aktiviteter kunne det være spændende at lave i et netværk? Lav en brainstorm ud fra det som I har med fra jeres egen hverdag og sæt det sammen med det, som har I har fået fra de forskellige indlæg i aften. Undgå at vurdere ideerne – bare skriv dem på planchen. I morgen vælger I ud og konkretiserer.

I det følgende kan du se, hvad de enkelte grupper snakkede om (navn fremhævet på den person, der fremlagde for gruppen)

Gruppe 1. Århus Nord – Skødstrup, Hjortshøj

Erik Anbo, Annemette Christiansen, Ilona Skriver, Lillian Schytte Kjærholm, **Mettelise Folkmann**

- Primært fokus på undervisning
- Vi vil have vægt på det gode argument ! Altså på faktuel viden.
- Vi tror, at et samarbejde kan integreres i skolernes indsats for 'jobsnuserne' altså unge, der er i gang med at undersøge mulighederne for job og uddannelse.
- En god ide vil være skolegårdsbesøg, hvor der er aftale om at holde kontakt hen over året , så eleverne får kendskab til hele processen fra frø til brød. De kunne så, luge, høste, male og bage.

- Det vil også være godt med skolehaver – man kunne etablere noget have udenfor skolekøkkenet.
- I undervisningen er det vigtigt at komme rundt om miljø Økologi kunne også indgå i Samfundsfagsundervisning.
- Forbrugerpåvirkning (fx 'space-management' jf. Oplæg fra Kvickly Ebeltoft).
- Samfundsøkonomi.
- Miljøpolitik
- MAD – det at lave økologisk mad er den allervigtigste aktivitet.
- Det er oplagt at lave Madpakkeforløb med økologiske råvarer.
- Ernæring og energi
- Praktisk ide: det vil være godt med en frivilliggruppe omkring et skoleområde. Flere voksne, der kunne hjælpe. Evt. en erfagruppe.
- Vi kunne tænke os en 'Drejebog' – for etablering af nye skolegård, drejebog for forløb. UV-forløb.
- Kontaktpersoner skal være synlige for andre.

Kommentar fra andre deltagere til gruppen:

God ide med aktiviteter på tværs af generationerne. De ældres erfaringer skal med. JPS: Anna Ravn – har lavet klimakogebogen, m. Opskrifter. Udskoling og 'jobsnuser': God ide, men det skal være målrettet. Økologiske Netværk kan fremme integration – både mellem aldersgrupper og etniske grupper. Forslag efterlyses.

Gruppe 2. Ebeltoft, Auning og opland

Kaj Larsen, Jørgen Wadsholt, Jytte Andersen, Carsten Andersen, Lene Agger, Lars Sørensen.

- Vi vil gerne smage Lenas mad ! Hun er kok og arbejder med økologiske råvarer.
- Gruppen fokuserede ikke så meget på undervisning - mere på aktiviteterne i butikken.
- Vi kunne samarbejde alle elementer under en hat ?
- Vil laver ikke kun noget for skolerne – butiksråd har også ansvar for at resten af butikkens kunder får mulighed for at deltage i aktiviteten.
- Måske kunne producenterne komme ud til os i butikken ?
- 'Gedemælk i alle butikker' – Det er et udtryk for at sortiment gerne må blive mere nuanceret i forhold til at forbrugerne får mulighed for at se andet end hakket okse og svin i køledisken.
- 'Økoæbler i alle netværk'
- **Det levende netværk** – det er det allervigtigste. Det skal være sådan, at vi ved at vi kan og må bruge hinanden, så hvis vi har brug for noget viden, så ved man hvem man skal have fat i (*men hvordan holder man det levende ?*)
- 'De brune køer giver kakaomælk..' – inspireret fra Koen har fire hjørner – bogen. Udtalelse fra børnene. Skal minde os om, hvordan børn oplever og forstår verden.
- Fra august til december leverer Æbletoften æbler ind til Kvickly Ebeltoft.

Udfordring ifølge Karin fra Æbletoften: "Butikken vil kun have det i poser, der er vejede af. De skal have vished for at det du står med er økologisk. Det er blevet økologernes problem. Man går med små sko.... Vi må jo stole på hinanden ☺. Jeg vil meget hellere sælge direkte fra frugtkassen. Kan vi ikke lave et forsøg med det?? "

Figur 3. Intenst og godt arbejde i gruppen fra Odder og Vorrevangskolen.

Gruppe 3. Odder og omegn

Johanne Nygaard, Mette Nielsen, Rikke Sørensen, Tine Sennels

- Anlæggelse af vingård ?
- Viden fra den Økologiske Have bliver ikke brugt nok.
- Hvad med at lave det til en økologisk skolehave i samarbejde med FDB, ligesom en økologiske skolegård?
- FDB kunne også være med – når nu dette er en stor succes.
- Haver ude på skolerne ? – med inspiration fra Den Økologiske Have
- Case: Vorrevangskolen er i gang med at anlægge en 'grønnegård' med tilskud fra RULL-midler. Vi kunne afprøve og anlægge en skolehave i samarbejde med Den Økologiske Have.
- Det er Århus Kommune, der har midler til Rum, Leg og læring.
- Vi kunne tænke os at gå i samarbejde med restaurant Malling & Schmidt, der står for Nordiske råvarer – og det nordiske køkken.
- Så kunne det være: FDB, ØLF, Malling & Schmidt.

Figur 4. Lærer, Mettelise Folkman fremlægger for Århus Nord.

Figur 5. Tre der fandt hinanden: Ellinglund Økologisk Skolegård og Jytte og Erik fra Silkeborg Butiksråd.

Gruppe 4. Silkeborg og omegn

Jytte Andersen, Carsten Andersen, **Anne Lassen**, Helle Rosenvold (fredag fokus på Hadsten området)

- Økologi kan også omfatte mode ?
- Børn og unge er i fokus.
- 'Økologisk vs konventionelt', der er stadig brug for at diskutere det åbent.
- Vi har også set det fra en andens synsvinkel – en af deltagerne er tidligere faglærer fra teknisk skole.
- Vi skal koncentrere os om børn og unge!
- Prestige, facebook – økologi er noget man snakker om, det er noget man ved noget om.
- Jo mere de unge ved jo mere er de potentielle forbrugere af økologiske varer.
- 'Sund Skepsis' og 'sund fornuft' – det skal vi tage afsæt i.
- Under alle omstændigheder vil skepsis sprede sig fra forældre til børn.
- Man skal stille spørgsmålet: Hvad hjælper økologien mig?
- Forslag til aktivitet: Plukke vin i en vingård.
- Feltkasse med udstyr findes på de Økologiske Skolegårde

Kommentarer fra andre deltagere:

Erik A. : kunne der komme en feltkasse ind på skolen ligesom den, der på de økologiske skolegårde. Så kunne vi lave et bedre forarbejde hjemme. Gøre klar til jordprøver og den slags. **Andre:** Konventionelt landbrug: Måske kan vi få udbytte af fælles ressourcer. Evt. Sammen med Danmarks Naturfredningsforening? **Lene Agger:** grise uden ring i næsen, roder i jorden. Der er en grund til at de gør det. **Johanne Nygaard:** Formidling via dramaturgiske virkemidler – er der nogen der vil lære noget om det?

Erik A.: I niende klasse er der kun 9 lektioner til biologi – det kniber med tiden til at komme ud på ekskursioner.

Plancher fra brainstorm blev hængt op på væggene og dagen efter d. 11. Juni går grupperne i gang med at konkretisere og udvælge.

Fredag 11. juni.

Efter morgenmaden var der plads til refleksioner fra dagen før – et kig på vægviserne.

Herefter gav grupperne et oplæg til, hvordan ideerne kunne gøres mere konkrete.

1. Økonomi: I projektet er der 5000 kr pr. gruppe til aktiviteter, måske mere.
2. Tid : vær opmærksom på jeres forskellige 'tidscykler' (skoleår, FDB-år, butikår) – tag højde for det.
3. Inddrag – den skole, brugs eller lign. Som I mangler i gruppen. Hadsten bør nok lave en gruppe for det lokalområde. Man kan tænke andre producenter, i forhold til det lokale butiksråd og butikken. Andre organisationer.
4. Omtale og presse. (Få fortalt det til omverden, få det ud på skolernes hjemmeside, tag billeder, Presseomtale: fx Vorrevangskolen. Århus Onsdag og Århus Nord.

Dernæst stod programmet på konkretisering af ideerne fra dagen før. Opgaven lød: *udvælg ideer fra brainstorm i går aftes og lav aftaler.*

Det følgende er et referat af gruppernes oplæg:

Gruppe 1. Århus Nord – Skødstrup, Hjortshøj

Aktivitet: Økologiske Skolehaver

- Vi arbejder med 3 forskellige modeller:
Model 1, (i den økologiske have)
Model 2 (på skolen)
Model 3 (hos Annemette, hvor et stykke af marken udlægges til urtehave)
- Den samme gruppe elever skal følge haven. De er 'headhuntede' til to årsplaner. Vi vil følge ideen om at det samme barn følger hele processen fra jord til bord.
- Det skal være starten på en ny tradition – derfor skal skolebestyrelse og skoleledere også inddrages.
- Endvidere også brugsen: i Hjortshøj vil de være velvilligt indstillede.
- Gæstelærer: Johanne fra Den Økologiske Have kunne komme ud og fortælle.
- Aftale om pasning.
- **Omtale:** hjemmeside, forældrearrangement. Lokalavisen. Fra start af inddrage avisen.
- **Næste møde:** aftaler vi på mail. Kan man flytte skolen ud ? Kunne være en skurvogn på en Økologisk Skolegård

Gruppe 2. Ebeltoft, Auning og opland

- **Aktivitet:** Butiksråd vil Inddrage det i aktivitetsplanen, selvom den allerede er lagt ☺
- Medlemsaktivitet med økologi, hvor vi vil bruge Lenas kompetencer vedr. produkternes indvirkning på kroppen. Kombineret med smagsprøver fra producenterne (Æbletoften), der også skal være tilstede.
- Delikatessen skal lave et let traktelement med de økologiske råvarer.
- Nogen hovedpunkter:
 - Om Lena Agger, om Æbletoften, om butikken m.fl.
 - Kaj laver konkret drejebog til næste butiksrådsmøde og laver aftale med Dennis.
 - 11.september er der Æblefestival – kunne gå forbi Kvickly og få et økologisk æble ?

- Tofttevangskolen v. Skoleleder, Ole Bønke, skal inddrages. Ligeledes Allingåbroskolen v. Skoleleder, Christian Sloth (også i forhold til aktiviteter sammen med Stenalt Gods)
- Butikspersonalet skal inddrages og efteruddannes.
- Det levende netværk er stadig det vi vil satse på at udvikle.

Gruppe 3. Odder og omegn

- **Aktivitet: Vi er gået videre med ide om skolehaver**
- Vorrevangskolen har brug for en have-konsulent, men har ikke umiddelbart midler til det.
- Periode på 2 år.
- Der skal laves undervisningsmateriale og pædagogisk materiale – det vil vi gøre med bistand fra Økologisk Landsforening
- DR: Mulighed for tilskud fra eksisterende pulje i 2010 – det forudsætter at Den Økologiske Have kommer med i Økologisk Landsforenings, 'Økologisk Skolegård' ordning.

Gruppe 4. Silkeborg og omegn

- Vi vil støtte op om øko-kampagnen i Kvickly Silkeborg i uge 33 og tilbyde FDB medlemmer / familier besøg på Ellinglund (der er Økologisk Skolegård). Evt. buskørsel dertil for besøgende. Gruppen aftaler selv nærmere omkring koordinering i forhold til det. (evt. med bistand fra Dorte Ruge).
Se mere om kampagnen på www.oko.nu

Gruppe 5. Hadsten og omegn

- Helle Rosenvold udviklede sammen med ideer til aktiviteter i Hadsten området.

4. Aktiviteter i 2. Halvår.

I starten af august, hvor dette skrives, er flere af grupperne kommet langt i forhold til at få gennemført planerne. Blandt andet i Silkeborg har der været møde allerede i juni med henblik på at gennemføre aktiviteter i august-september for skoler og andre interesserede.

I august har Jytte fra butiksrådet og Anne fra den Økologiske Skolegård, Ellinglund, været aktive omkring kampagnen 'Øko.nu' i Kvickly Silkeborg. De har blandt andet deltaget i uddeling af madkasser og i den forbindelse også præsenteret den Økologiske Skolegård

Ellinglund. I Silkeborg gruppen har de endvidere planlagt en aktivitet, hvor skoleklasser fra Silkeborg kommer på ekskursion med overnatning på Ellinglund.

Andre grupper har først aftale om at mødes efter sommerferien.

I projektgruppen følger vi op på seminaret ved at kontakte deltagerne og give sparring og støtte til det videre forløb. Såfremt det er nødvendigt kan der blive tale om at samle deltagerne til et møde enten i butikken eller på gården for at få aktiviteterne sat i gang.

Det er endvidere ønskeligt at støtte alle grupper i at blive fuldt repræsenterede i alle kategorier, herunder også butikschefer, der ikke ønskede at deltage på seminaret.

Ingen af grupperne nåede at vælge en kontaktperson, hvad der er en udfordring i den nuværende fase af projektet. Vi overvejer endvidere at åbne en Facebook gruppe med henblik på at give plads til en mere livlig og direkte kommunikation mellem deltagerne.

Der har været umiddelbare kommentarer på ØLFs Økoforum i forlængelse af seminaret – dette forum kræver dog at alle er ØLF medlemmer. Dette førte blandt andet til at personer fra Holbæk/Roskilde området gav udtryk for at de også var klar til at lave et 'økologisk netværk'. Dette ønske er fra FDB gået i dialog med dem om.

Alle dokumenter, oplæg, evaluering og billeder er lagt på deltagernes fælles arkiv i 'Dropbox'.

På projektgruppens vegne

Dorte Ruge, Projektleder.

dr@okologi.dk

tlf. 28909056